Liečivé rastliny podporujúce funkciu imunitného systému III.

Zverejnené: 21. novembra 2023 | Autor: PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.

Za účinky prípravkov z koreňa muškátu sú zodpovedné sekundárne metabolity s antiflogistickým pôsobením – kumaríny a polyfenoly. Inhibujú tvorbu viacerých prozápalových mediátorov ako NF-κB, 5-LOX, COX-1, COX-2, TNF-α, IL-1β, Il-6 a IL-8, majú antibakteriálnu a antivírusovú aktivitu a stimulujú imunitný systém. Inhibujú tiež bakteriálnu adhéziu na slizniciach dýchacích ciest, čím chránia pred rozširovaním infekcie.

Pelargonii radix – koreň muškátu (*Pelargonium sidoides* – Muškát hviezdicový a/alebo *Pelargonium reniforme* – Muškát obličkový, Geraniaceae)

Koreň muškátu sa používa vo forme tekutých alebo suchých extraktov, z ktorých sa pripravujú rôzne liekové formy (kvapky, sirup či tablety) určené na perorálne užívanie. Užívanie sa odporúča ešte niekoľko dní po odznení príznakov ochorenia, aby nedošlo k jeho recidíve.

S extraktmi z koreňa muškátu bolo vykonaných približne 25 klinických štúdií s pozitívnymi výsledkami – oproti placebo skupinám sa zaznamenalo skrátenie dĺžky trvania ochorenia, zmiernenie jeho príznakov a ich závažnosti. Tieto štúdie zahŕňali približne 9 000 dospelých a detí s akútnou bronchitídou, sinusitídou, nádchou či tonzilofaryngitídou. Väčšina z nich však prebiehala mimo členských štátov EÚ a Európsky výbor pre rastlinné lieky (HMPC) ich preto nepovažuje za dostatočne relevantné, pričom pri viacerých z nich kritizuje aj ich dizajn a metodiku.

V rámci EÚ tak použitie koreňa muškátu ostáva na úrovni tradičného rastlinného lieku, ktorého účinky sú overené výhradne dlhodobým užívaním. Fakt, že u nás sú prípravky z koreňa muškátu stále registrované ako lieky s ATC kódom, je pravdepodobne dôsledkom nesprávneho a nedostatočného implementovania európskych smerníc do našej legislatívy.

HMPC odporúča extrakty z koreňa muškátu pre deti staršie ako 6 rokov, nakoľko väčšina vykonaných klinických štúdií sa týka práve tejto vekovej skupiny. Existujú však aj štúdie, kde sa extrakty skúšali už u detí starších ako 1 rok s priaznivým bezpečnostným profilom a pri prípravkoch, ktoré sú u nás registrované, výrobca takisto uvádza dávkovanie už pre deti od 1 roka.

Najčastejšími nežiaducimi účinkami, ktoré sa pri užívaní extraktov vyskytli v štúdiách, sú gastrointestinálne ťažkosti ako vracanie, hnačka, či diskomfort až bolesť v epigastriu. Zaznamenané boli aj alergické reakcie a krvácanie nosa a ďasien. V ojedinelých prípadoch sa zistilo zvýšenie transamináz a poškodenie pečene. Prípravky z koreňa muškátu sa preto neodporúčajú pri precitlivenosti na niektorú ich zložku a pri závažných ochoreniach pečene.

Nakoľko nemáme k dispozícii žiadne údaje o bezpečnosti koreňa muškátu v období gravidity a laktácie, jeho užívanie sa u tehotných a dojčiacich žien neodporúča.

Napriek obsahu kumarínov a obave, že by prípravky z koreňa muškátu mohli interagovať s antikoagulanciami kumarínovej štruktúry (warfarín), neboli zaznamenané žiadne liekové interakcie a nepotvrdil sa ani žiadny vplyv týchto kumarínov na krvnú zrážanlivosť. Podmienkou antikoagulačného účinku kumarínov je hydroxy skupina v polohe 4 a nepolárny zvyšok v polohe 3 na kumarínovom skelete, kumaríny z koreňa muškátu tieto štruktúrne podmienky nespĺňajú.

PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.